

Українські журналісти продовжують боротися за свободу слова

Право на інформацію. Третього травня світова громадськість відзначила Всесвітній день свободи преси. Проголошений ООН у 1993 році, він покликаний нагадати спільноті про те, що журналістика має бути професійною, прозорою та об'єктивною, а вільне вираження поглядів є правом, офіційно зазначеним у Загальній декларації прав людини. З якими ж складнощами стикаються сучасні журналісти під час професійної діяльності – дізнаємось далі.

Класичним маніфестом проти обмежень друкованого слова вважають «Ареопагітику» протестантського мислителя Джона Мільтона. Звертаючись до англійських парламентаріїв, полеміст, що жив у XVII столітті, наголосив: законодавчі утиски заважають вільно висловлювати думки, тобто обмежують права кожного громадянина.

Нині Конституція України підтверджує – громадянам гарантовано право на свободу думки, слова й переконань, а також збір і поширення інформації. Є й винятки, які стосуються національної безпеки, репутації людей, запобігання злочинам. Права ж медійників висвітлюють конкретні закони України: «Про друковані ЗМІ», «Про інформацію», «Про державну підтримку ЗМІ і соціальний захист журналістів».

Кореспондент Ярослав Журавель керується принципом десакралізації влади. Тобто, він вважає, що журналіст, шануючи можновладців, не повинен боятися оцінювати їхню діяльність і ставити незручні запитання. Адже, згідно з законодавством, журналіст може вільно відвідувати приміщення, де працюють посадові особи, та відкриті заходи, які вони організують. Що ширші повноваження отримує чиновник, то більше його дії має контролювати суспільство.

Ярослав Журавель – журналіст: «Саме перешкоджання не так часто трапляється, є просто ігнорування. Чинovníки, посадовці закривають двері або говорять: «Ми поспішаємо». Секретарки так само починають говорити, що «там нікого немає». От, виходить, що ти просто об глуху стіну б'єшся. Це не є перешкоджанням. Тобто нас ніхто не силує, але просто ігнорують... Погроз як таких не було, але нам часто передавали через п'ятих-десятих людей: «ви краще не займайтесь цією темою, аби чогось не було»».

Одне із завдань Всесвітнього дня свободи преси – також зауважити: залякування та втручання у діяльність «акул пера» – явища ганебні та неприпустимі. Також цієї дати згадують загиблих журналістів. Серед українців це солідний список – від Вадима Бойка до Павла Шеремета.

Олена Никифоренко вже рік як не отримує моторошних листів. Проте, згадувати ці події жінці досі неприємно.

Олена Никифоренко – радіо і телеведуча: «З погрозами мені довелося стикнутися. На робочу адресу нашої телестудії почали надходити листи на моє ім'я з погрозами смерті. І це було неодноразово. Я звернулась до правоохоронців, була відкрита справа. Потім вона була закрита, про що мені не повідомили. А повідомили, коли я знову звернулась з аналогічними зверненнями і конвертами. Хочу нагадати, що погрози журналістам прирівнюються до погроз працівникам правоохоронних органів. А це вже зовсім інша стаття й інший термін відповідальності».

Тетяна Цирульник пройшла шлях від позаштатного кореспондента до головного редактора. Своєю місією вважає максимально правдиво писати про важливе. Мала судовий позов через публікацію із цитатою одного з відомих посадовців. Цитата розкривала чиновника не з приємного боку. Був суд. Процес журналістка програла лише з однієї причини – не розкрила власне джерело інформації, хоча закон дозволяє журналісту тримати джерела у таємниці. Тетяна впевнена – свої професійні права треба відстоювати до останнього.

Тетяна Цирульник – головний редактор інтернет-видання: «Якщо журналіста не хочуть пускати на нараду або на сесію, можна запросто зателефонувати в поліцію і сказати про перешкоджання роботи поліції. Приїдуть поліцейські, і можна в супроводі поліції зайти в сесійну залу. А решта все – тільки сам. Учи закони, цитуй їх і вимагай, щоб тебе пускали».

Журналісти визнають: складно бути голосом волаючого в пустелі. Але необхідно. Обов'язково почують. І, якщо говориш правду – розрізнять і запам'ятають. Відвертість читачі й глядачі цінують особливо. ЗМІ не мають слугувати меркантильним інтересам, розпалювати ненависть чи безнадію, але – показувати реальність і шукати виходи з тупиків. Тож – свободу правдивій інформації та безпеку журналістам.

Лариса Шило, Ігор Шквира, Полтава, «Вісті надії»